

practical tasks and visual materials and technical support. A well-equipped classroom not only helps to improve learning outcomes, but also contributes to the development of students' interest in the subject, broadening their horizons and preparing for future scientific or research activities.

A similar process is now taking place in military training centers. There are no complaints about training centers where experienced instructors with full material and technical support perform their duties, because only in this case the mobilized person receives basic experience in using weapons and soft skills, teamwork skills necessary for survival in battle.

Attention is drawn to the fact that in Ukraine since 2020, the implementation of STEM methods for the implementation of research projects has begun, the importance of combining home and laboratory experiments with virtual experiments in cases where it is not possible to conduct an experiment.

Conclusions are drawn that the experience of the past deserves attention, detailed study and evaluation for the revival of the full-fledged functioning of the classroom system of educational institutions in accordance with the requirements of the present.

Key words: cabinet system, polytechnic skills, school education, teaching aids, teaching methods.

Дата надходження статті: 12.06.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Примакова В. В.

УДК 378.141

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi57.604>

Сотер М. В.*,

orcid.org/0000-0002-4626-0137

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА У ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (40-ВІ РОКИ ХХ СТ.)

Статтю присвячено дослідженню аналізу іншомовної підготовки в технічних закладах вищої освіти України (40-ві роки ХХ ст.).

Підкреслено істотну роль та затребуваність фахівців інженерно-технічних спеціальностей у повоєнному відновленні держави у 40-ві роки ХХ століття.

Результатом потреби у висококваліфікованих спеціалістах у досліджуваній період стало інтенсивне відновлення мережі технічних закладів вищої освіти та відкриття нових факультетів у цих закладах (механічного, технологічного, механічної обробки деревини, механізації лісообробки й транспорту). Указано, що мережа технічних закладів вищої освіти УРСР на кінець 1945 – 1946 навчального року включала механіко-машинобудівні й енергетичні, політехнічні, гірничо-металургійні, хіміко-технологічні, будівельні, лісотехнічні й лісогосподарські заклади вищої освіти, вищі заклади Міністерства шляхів сполучення СРСР та Міністерства морського флоту, заклади вищої освіти харчової промисловості. Більше того зазначено, що у 1945–1946 навчальному році саме в технічних закладах вищої освіти спостерігалась найбільша успішність.

Акцентовано на посиленні уваги до іншомовної підготовки на законодавчому рівні. Підкреслено, що іноземні мови (німецька, французька або англійська) було включено до вступних іспитів на інженерно-технічні спеціальності. Зазначено, що брак навчально-методичного забезпечення з іншомовної підготовки посилив видавництво підручників, посібників для вузів, поповнення бібліотек літературою на іноземних мовах, обладнання у вишах кабінетів з іноземних мов, а також виготовлення навчальних кінофільмів та діапозитивних фільмів.

Ключові слова: фахівці інженерно-технічних спеціальностей; технічні заклади вищої освіти України; іншомовна підготовка; література іноземними мовами; кабінети іноземних мов.

*© Сотер М. В.

Постановка проблеми. До невідкладних завдань вищої інженерно-технічної освіти в Україні, які гостро постали перед суспільством, належить кваліфікована підготовка таких фахівців, зокрема й іншомовна. Вона в умовах динамічного науково-технічного прогресу, жорсткої конкуренції, стрімкого розвитку новітніх цифрових технологій, інноваційних розробок і, у той же час, потреби повоєнного відновлення держави сприятиме їх успішній самореалізації, конкурентоспроможності, професійній мобільності як на вітчизняному, так і на міжнародному ринках праці, що дозволить вивести нашу державу на якісно новий рівень. Також створення і впровадження сучасних підходів до такої підготовки не можливе без ретроспективного аналізу, який дозволить зберегти ґрунтовні здобутки й надбання колишніх поколінь і, водночас, взяти до уваги їх хиби, прогалини і прорахунки. Тобто представлені завдання потребують нагальних заходів задля їх вирішення.

Так, у 40-ві роки ХХ століття значущим було повоєнне відновлення держави, у якому істотну роль відіграли фахівці інженерно-технічних спеціальностей. Саме тому вивчення різних питань щодо їх підготовки в технічних закладах вищої освіти є актуальним.

Аналіз досліджень. Дослідженнями різних аспектів підготовки інженерів у технічних закладах вищої освіти України займалася ціла плеяда вітчизняних науковців: Л. Волкотруб «Підготовка інженерних кадрів у технічних вузах України (друга половина 70-х – перша половина 80-х років ХХ століття)» (Київ, 1998); Р. Гришкова «Педагогічні засади формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки» (Київ, 2007); В. Петрук «Теоретико-методичні засади формування базових професійних компетенцій у майбутніх фахівців технічних спеціальностей» (Київ, 2008); Н. Сура «Система професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців з інформаційно-комунікаційних технологій у технічних університетах» (Київ, 2013); І. Федосова «Розвиток вищої інженерно-технічної освіти в Україні (кінець ХІХ – 30-ті роки ХХ століття)» (Умань, 2014); О. Южно «Діяльність політехнічних ВНЗ у контексті розвитку вищої технічної освіти в Україні (друга половина ХХ століття)» (Суми, 2016); З. Корнева «Система професійно орієнтованого англомовного навчання студентів технічних спеціальностей у вищих навчальних закладах» (Київ, 2018); Н. Осіпчук «Навчання іноземних мов у вищих технічних навчальних закладах України (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)» (Рівне, Тернопіль, 2018); В. Золотовська «Тенденції вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах морського профілю (70-і роки ХХ – початок ХХІ століття)» (Херсон, Тернопіль, 2019) та ін.

Мета статті – на основі ретроспективного аналізу схарактеризувати іншомовну підготовку в технічних закладах вищої освіти України у 40-ві роки ХХ ст.

Виклад основного матеріалу. Загострення потреби у фахівцях інженерно-технічних спеціальностей у 40-ві роки ХХ століття виникло унаслідок багатьох чинників, зокрема потреби повоєнної відбудови та відновлення держави в усіх пріоритетних напрямках – інфраструктури, легкої та важкої промисловості, житлового фонду, сільськогосподарського обладнання та техніки тощо.

Варто відзначити, що відбудова починалася одразу після звільнення міст. Так, 1943 року відбувся пуск першої доменної печі на відбудованому Єнакіївському металургійному заводі; 1944 року відновлено Маріупольський і Новомакіївський коксохімічний заводи; 1947-го відбувся пуск першого агрегату відбудованого Дніпрогесу та пуск першої черги відбудованого заводу «Запоріжсталь»; 1948-го введено в експлуатацію газопровід Дашава-Київ; 1949 року запущено Запорізький трансформаторний завод [8, с. 486-488].

У зв'язку з гострою потребою у висококваліфікованих фахівцях досить стрімко здійснювалося й відновлення закладів вищої освіти. До кінця 1945-1946 навчального року мережа вишів на території УРСР була загалом відновлена і становила 153 вищі навчальні заклади, тоді як у 1940–1941-му навчальному році функціонували 164 [1, арк. 2]. У таблиці 1 представлено мережу технічних закладів вищої освіти УРСР на кінець 1945 –

1946 навчального року – механіко-машинобудівні і енергетичні, політехнічні, гірничо-металургійні, хіміко-технологічні, будівельні, лісотехнічні й лісогосподарські заклади вищої освіти, вищі заклади Міністерства шляхів сполучення СРСР та Міністерства морського флоту, заклади вищої освіти харчової промисловості [1, арк. 130-133].

У звіті закладів вищої освіти УРСР за 1945–1946 навчальний рік представлено, що план набору в політехнічні, механіко-машинобудівні, гірничо-металургійні й хіміко-технологічні заклади вищої освіти був недовиконаний [1, арк. 4]. У таблиці 2 репрезентовано технічні заклади вищої освіти, що суттєво недовиконали план набору, а в таблиці 3 відображено незначну кількість тих закладів, що перевиконали план у 1945–1946 навчальному році [1, арк. 67].

Таблиця 1

Мережа технічних закладів вищої освіти УРСР (стан на кінець 1945 - 1946 н.р.)

Міністерство вищої освіти СРСР	
Політехнічні заклади вищої освіти	
1	Київський політехнічний інститут
2	Львівський політехнічний інститут
3	Донецький індустріальний інститут
4	Одеський політехнічний інститут
Всього: 4	
Механіко-машинобудівні й енергетичні заклади вищої освіти	
1	Харківський механіко-машинобудівний інститут
2	Харківський електротехнічний інститут
3	Миколаївський кораблебудівний інститут
4	Харківський авіаційний інститут
5	Запорізький автомеханічний інститут
6	Київський автодорожній інститут
7	Харківський автодорожній інститут
Всього: 7	
Гірничо-металургійні заклади вищої освіти	
1	Дніпропетровський металургійний інститут
2	Дніпропетровський гірничий інститут
3	Харківський гірничо-індустріальний інститут
4	Криворізький гірничорудний інститут
5	Маріупольський металургійний інститут
6	Дніпродзержинський металургійний вечірній інститут
Всього: 6	
Хіміко-технологічні заклади вищої освіти	
1	Харківський хіміко-технологічний інститут
2	Дніпропетровський хіміко-технологічний інститут
3	Київський інститут силікатів
4	Харківський технологічний інститут будівельних матеріалів
5	Львівський технологічний інститут будівельних матеріалів
6	Рубіжанський хіміко-технологічний інститут
Всього: 6	
Будівельні заклади вищої освіти	
1	Київський інженерно-будівельний інститут
2	Харківський інженерно-будівельний інститут
3	Харківський інститут інженерів комунального будівництва
4	Одеський інститут інженерів комунального будівництва
5	Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут
6	Полтавський інститут сільськогосподарського будівництва
7	Київський інститут цивільних інженерів
8	Одеський інститут інженерів сільськогосподарського будівництва
Всього: 8	

Продовження табл. 1

Лісотехнічні й лісогосподарські заклади вищої освіти	
1	Львівський лісотехнічний інститут
2	Київський лісогосподарський інститут
Всього: 2	
Міністерство шляхів сполучення СРСР	
1	Дніпропетровський інститут інженерів залізничного транспорту
2	Харківський інститут інженерів залізничного транспорту
Всього: 2	
Міністерство морського флоту	
1	Одеський інститут інженерів водного транспорту
2	Одеське вище морехідне училище
Всього: 2	
Заклади вищої освіти харчової промисловості	
1	Одеський технологічний інститут консервної промисловості
2	Київський технологічний інститут харчової промисловості
3	Одеський борошномельної промисловості та елеваторного господарства
Всього: 3	

Таблиця 2

Технічні заклади вищої освіти, що недовиконали план набору у 1945-1946 навчальному році

Технічні заклади вищої освіти	План	Фактично
Львівський технологічний інститут будівельних матеріалів	200	35
Миколаївський кораблебудівний інститут	275	129
Харківський механіко-машинобудівний інститут	400	203
Донецький індустріальний інститут	510	263

Таблиця 3

Технічні заклади вищої освіти, що найбільше перевиконали план набору у 1945-1946 навчальному році

Технічні заклади вищої освіти	План	Фактично
Харківський інженерно-будівельний інститут	100	210
Харківський технологічний інститут будівельних матеріалів	100	176
Одеський технологічний інститут консервної промисловості	300	410
Одеський борошномельної промисловості та елеваторного господарства	350	437

Про посилення ролі технічних закладів вищої освіти та їх активний розвиток у середині 40-вих років ХХ століття свідчать дані, відображені в таблиці 4 про відкриття нових факультетів, що були організовані в технічних закладах вищої освіти УРСР у 1945–1946 навчальному році [1, арк. 135].

Таблиця 4

Нові факультети в технічних закладах вищої освіти УРСР у 1945–1946 навчальному році

Технічні заклади вищої освіти УРСР	Факультети
Львівський лісотехнічний інститут	Механізації лісообробки й транспорту
	Механічна обробка деревини
Львівський технологічний інститут будівельних матеріалів	Технологічний
	Механічний

Більше того – у Звіті про роботу вищих навчальних закладів УРСР за 1945–1946 навчальний рік було зазначено, що найбільша успішність спостерігалась у технічних закладах вищої освіти, зокрема: Дніпропетровському хіміко-технологічному інституті – 78,3 %, Київському технологічному інституті харчової промисловості – 75,1 %, Запорізькому автомеханічному інституті – 79,4 %, Одеському вищому морехідному училищі – 79,6 %, Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті – 73,6 %. Вказано також, що у вищевказаних закладах освіти добре поставлена й навчальна дисципліна. Утім були й технічні заклади вищої освіти, у яких спостерігалася низька успішність: зокрема в Харківському інженерно-будівельному інституті – 48,6 %, Львівському політехнічному інституті – 51,3 %, Київському інституті громадських інженерів – 43,4 %, Львівському лісотехнічному інституті – 49,3 %, [1, арк. 8].

Поряд із посиленням уваги до фахівців інженерно-технічних спеціальностей та їх підготовки в технічних закладах вищої освіти у 40-вих роках ХХ століття, вагому роль було приділено іншомовній підготовці таких фахівців. Це відображено у низці нормативно-правових документів.

Так, у постанові «Про викладання німецької, англійської та французької мов» від 16 вересня 1940 року № 1696 ухвалено, що кожен студент, який закінчує вищу школу, має вміти вільно читати спеціальну літературу й розмовляти іноземною мовою, для чого вищі навчальні заклади були зобов'язані ввести викладання іноземних мов упродовж 4 років по 2-3 години на тиждень. Указано, що студенти, які не склали іспит з іноземної мови за останній курс, не допускаються до державного іспиту або до захисту дипломного проєкту [2, с. 858-859].

У постанові «Про правила прийому у вищі навчальні заклади» встановлено норми прийняття до закладів вищої освіти відповідно до спеціальності. Так, у технічні вузи і факультети «машинобудівні, металургійні, металообробки, механічні, електромеханічні, енергетичні, зв'язку, гірничі, геологічні, нафтові, авіаційні, геодезичні, гідрометеорологічні, гідрографічні, автотракторні, залізничні, водного-транспорту, лісотехнічні, хіміко-технологічні, кіно-інженерні – з таких предметів: а) математики; б) фізики; в) хімії; г) російської мови (у вузах, де викладання ведеться не російською мовою, проводиться також екзамен з мови, якою в даному вузі ведеться викладання); д) однієї іноземної мови (німецької, французької або англійської)» [5, с. 2]. Таким чином, іноземну мову включили до вступних іспитів на інженерно-технічні спеціальності, що також вказує на інтенсифікацію іншомовної підготовки у технічних закладах вищої освіти.

Загострення потреби у вивченні мов спостерігалось на усіх рівнях вищої освіти, зокрема і в аспірантурі. Так, у наказі всесоюзного комітету у справах вищої школи «Про заходи щодо покращення підготовки аспірантів у вищих навчальних закладах» від 2 січня 1944 року № 2 наголошується на проблемах недостатнього виконання плану прийому на навчання до аспірантури, деяких недоліках щодо підготовки аспірантів та представлено заходи щодо її покращення. Зокрема обов'язкове залучення літератури іноземною мовою з основної і суміжних дисциплін підготовки аспіранта [6, с. 2]. У «Програмі підготовки аспірантів з іноземних мов» було представлено вимоги до вступного іспиту та вимоги щодо вивчення іноземних мов у аспірантурі й вимоги до такої підготовки (додаток № 2 до наказу Комітету по справам вищої школи № 2 від 2 січня 1944 року). У цьому документі представлено, що особи, які вступали до аспірантури, мали скласти вступний іспит з однієї з іноземних мов (англійської, німецької чи французької) в обсязі програми іноземних мов для закладів вищої освіти. На іспиті абітурієнт в аспірантуру мав, користуючись словником, надати переклад оригінального тексту літератури по спеціальності розміром 1-1,5 сторінки (до 2 тисяч друкованих знаків) упродовж 1 академічної години, представити знання з граматики і вести нескладну бесіду на побутові, суспільно-політичні та теми зі спеціальності.

Наголошувалося, що під час навчання в аспірантурі обов'язковим було вивчення двох іноземних мов: одна основна, та, з якої складався іспит для вступу в аспірантуру, а також додаткова, за вказівками наукового керівника аспіранта. Основна іноземна мова вивчалася на першому році підготовки, додаткова – на другому. На заняття з основної і додаткової іноземних мов відводилося по 4 години на тиждень. Для заняття з викладачем аспіранти об'єднувалися у групи по 3 – 5 аспірантів. Вивчення основної іноземної мови головним чином базувалося на читанні, аналізі й перекладі літератури зі спеціальності, яка рекомендована науковим керівником, художньої та громадсько-політичної літератури, а також дискусіях і бесідах цією мовою.

До ключових завдань практичних занять з основної іноземної мови викладача з аспірантами належали такі: коригування дефектів вимови, якщо такі були виявлені; активізація та збагачення лексичного запасу; систематизація знань з морфології та синтаксису; подальший розвиток і закріплення навичок читання; розвиток навичок перекладу і письмового викладення цією іноземною мовою. На кандидатському іспиті з основної іноземної мови – вільно читати й перекладати оригінальну наукову літературу по спеціальності; виявити розуміння змісту прочитаного без перекладу тексту і вміти передати його іноземною мовою; вести розмову на тему, що пов'язана зі спеціальністю аспіранта та на суспільно-політичні теми. Цільова установка та об'єм вимог з додаткової іноземної мови визначався вузівською програмою з іноземної мови. Під час третього року підготовки аспірант отримував індивідуальні консультації з іноземної мови в об'ємі 40 годин на рік. Кандидатський іспит із основної іноземної мови складається на першому році підготовки, а по додатковій – у кінці другого. Як з основної, так і додаткової іноземної мови аспірант має право скласти кандидатський іспит достроково [6, с. 7].

Поряд із посиленням уваги до вивчення іноземних мов, у більшості вищих навчальних закладів особливо не вистачало підручників і посібників з їх вивчення та викладання [1, арк. 96]. Більше того, студенти не мали можливості отримувати газети і журнали для вивчення іноземних мов [7, арк. 257].

Утім саме початок 40-вих років ХХ століття позначився активізацією видавничого плану з іноземних мов для вузів на 1941 рік, який складав до 15 підручників, а планово-фінансове Управління НКО при складанні кошторисів на 1941 рік мало було передбачити достатні асигнування для поповнення бібліотек літератури іноземними мовами й обладнання у вищих кабінетів іноземних мов [4, с. 8–9].

Також відповідно до розпорядження № 10628р міністерства електропромисловості, промисловості, засобів зв'язку, авіаційної промисловості, машинобудування та приладобудування, озброєння, охорони здоров'я, легкої промисловості, гумової промисловості, внутрішніх справ, фінансів і Головне управління геодезії і картографії зобов'язувалися на власних підприємствах виготовити і поставити міністерствам просвітництва союзних республік у 1946 році навчально-наочні посібники і лабораторне обладнання, Міністерство кінематографії до 1 жовтня 1946 року мало забезпечити виготовлення 10 навчальних кінофільмів, 50 діапозитивних фільмів; у 1 півріччі 1947 року – 10 навчальних фільмів, 50 діапозитивних фільмів [7, с. 58].

Висновки. На основі аналізу архівних джерел представлено ключові аспекти підготовки фахівців у технічних закладах вищої освіти України у 40-ві роки ХХ століття, зокрема з іноземної мови. До таких віднесено: затребуваність інженерно-технічних фахівців у повоєнній відбудові держави і, як наслідок, інтенсивне відновлення мережі технічних закладів вищої освіти та відкриття нових факультетів у цих закладах; посилення уваги до іншомовної підготовки на законодавчому рівні; брак навчально-методичного забезпечення з іншомовної підготовки посилив видавництво підручників, посібників для вищів, поповнення бібліотек літературою на іноземних мовах, обладнання у вищих кабінетів з іноземних мов, а також виготовлення навчальних кінофільмів та діапозитивних фільмів.

Подальші наукові дослідження вбачаємо в ретроспективному аналізі навчально-методичного забезпечення іншомовної підготовки в технічних закладах вищої освіти України (40-ві роки ХХ століття).

Список використаних джерел:

1. Отчет о работе высших учебных заведений УССР за 1945-1946 учебный год. Управления по делам высшей школы. *Центральный державний архів громадських об'єднань та україніки*. Ф. 1. Оп. 73. Спр. 246. 167 арк.
2. Постановление Совета Народных Комиссаров Союза ССР. О преподавании немецкого, английского и французского языков. 16 сентября 1940 г. № 1696. *Собрание постановлений и распоряжений правительства СССР за 1940 г.* № 16-32. Москва. С. 858–859.
3. Постановления Совета Министров СССР по Народному образованию в УССР. Распоряжение №10628р от 4 сентября 1946 года (Москва). *Центральный державний архів вищих органів влади та управління України*. Ф. 166. О. 15 Спр. 126. 95 арк.
4. Про викладання німецької, англійської і французької мов у середніх і вищих школах. Постанова Колегії Народного Комісаріату освіти УРСР № 69 від 4 жовтня 1940 року. *Збірник Наказів та Розпоряджень Народного комісаріату освіти Української РСР*. Жовтень, 1940 року. С. 8–9.
5. Про правила прийому у вищі навчальні заклади. Постанова Центрального Комітету ВКП(б) і Ради Народних Комісарів Союзу РСР 243. *Збірник Наказів та Розпоряджень Народного комісаріату освіти Української РСР*. Вересень, 1940 року. № 25–26. С. 2–3.
6. Приказ всесоюзного комитета по делам высшей школы при СНК СССР «О мероприятиях по улучшению подготовки аспирантов в высших учебных заведениях» от 2 января 1944 года, № 2». *Центральный державний архів громадських об'єднань та україніки*. Ф. 1. Оп. 73. Спр. 21. 30 арк.
7. Стенограмма Республиканского совещания директоров высших учебных заведений УССР 20-21 февраля 1947 года. *Центральный державний архів громадських об'єднань та україніки*, Ф. 1. Оп. 73. Спр. 354, арк. 257.
8. Українська Радянська Енциклопедія. Українська Радянська Соціалістична Республіка: Т. 11 / ред. кол. О. К. Антонов, Ф. С. Бабичев, Б. М. Бабій, М. П. Бажан та ін. 2-ге вид. Київ: УРЕ, 1984. 494 с.

References:

1. Otchet o rabote vysshikh uchebnykh zavedenii USSR za 1945-1946 uchebnyi god. Upravleniia po delam vysshei shkoly [Report on the work of higher education institutions of the Ukrainian SSR for the 1945-1946 academic year. Department of Higher Education Affairs]. (Fund 1. Inventory 73. File 246. Leaves 167). Central State Archive of Public Associations and Ukrainian Studies. Kyiv [in Russian].
2. Postanovlenie Soveta Narodnykh Komissarov Soiuzu SSR. O prepodavanii nemetckogo, angliiskogo i frantsuzskogo iazykov ot 16 sentiabria 1940 g. № 1696 [Resolution of the Council of People's Commissars of the USSR. On the teaching of German, English and French languages dated September 16, 1940 No. 1696]. (1940). *A collection of orders and instructions of the Ministry of the Union of Soviet Socialist Republics (USSR)*, 16-32, 858-859 [in Russian].
3. Postanovleniia Soveta Ministrov SSSR po Narodnomu obrazovaniuu v USSR. Rasporiazhenie №10628r ot 4 sentiabria 1946 goda (Moskva) [Resolutions of the Council of Ministers of the USSR on Public Education in the Ukrainian SSR. Order No. 10628p dated September 4, 1946 (Moscow)]. (Fund 166. Inventory 15. File 126. Leaves 95). Central State Archives of Supreme Bodies of Power and Government of Ukraine (Central Executive Committee of Ukraine). Kyiv [in Russian].
4. Pro vykladannia nimetskoj, anhliiskoj i frantsuzkoj mov u serednikh i vyshchyx shkolakh. Postanova Kolehii Narodnoho Komisariatu osvity URSR № 69 vid 4 zhovtnia 1940 roku [On the teaching of German, English and French in secondary and higher schools. Resolution of the Board of the People's Commissariat of Education of the Ukrainian SSR No. 69 dated October 4, 1940]. (1940). *A collection of orders and instructions of the Ministry of the Union of Soviet Socialist Republics (USSR)*, 8-9 [in Ukrainian].
5. Pro pravyla pryiomu u vyshchi navchalni zaklady. Postanova Tsentralnoho Komitetu VKP(b) i Rady Narodnykh Komisariv Soiuzu RSR 243 [On the rules for admission to higher education institutions.

- Resolution of the Central Committee of the All-Union Communist Party of Bolsheviks and the Council of People's Commissars of the USSR 243]. (1940). *A collection of orders and instructions of the Ministry of the Union of Soviet Socialist Republics (USSR)*, 25-26, 2-3 [in Ukrainian].
6. О мероприятиях по улучшению подготовки аспирантов в высших учебных заведениях № 2 от 2 января 1944 года. Приказ всесоюзного комитета по делам высшей школы при СНК СССР [On measures to improve the training of postgraduate students in higher education institutions No. 2 dated January 2, 1944. Order of the All-Union Committee for Higher Education Affairs under the Council of People's Commissars of the USSR]. (Fund 1. Inventory 73. File 21. Leaves 30). Central State Archive of Public Associations and Ukrainian Studies. Kyiv [in Russian].
 7. Стенограмма Республиканского совещания директоров высших учебных заведений СССР 20-21 февраля 1947 года [Transcript of the Republican Conference of Directors of Higher Education Institutions of the Ukrainian SSR dated February 20-21, 1947]. (Fund 1. Inventory 73. File 354. Leaves 257). Central State Archive of Public Associations and Ukrainian Studies. Kyiv [in Russian].
 8. Antonov, O. K., Babychev, F. S., Babii, B. M., & Bazhan, M. P. (1984). *Ukrainska Radianska Entsyklopediia. Ukrainska Radianska Sotsialistychna Respublika [Ukrainian Soviet Encyclopedia. Ukrainian Soviet Socialist Republic]. (Vol. 11). Kyiv: URE [in Ukrainian].*

Soter M. V.,

orcid.org/0000-0002-4626-0137

FOREIGN LANGUAGE TRAINING IN TECHNICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN UKRAINE (THE 1940S)

The article is devoted to the study of the analysis of foreign language training in technical higher education institutions in Ukraine (the 1940s).

The significant role and demand for specialists in engineering and technical specialties in the post-war reconstruction of the state in the 1940s has been emphasized.

The result of the need for highly qualified specialists during the research period was the intensive restoration of the network of technical higher education institutions and the opening of new faculties in these institutions (Mechanical, Technological, Mechanical Wood Processing, Mechanization of Woodworking and Transport).

It is indicated that the network of technical higher education institutions of the Ukrainian SSR at the end of the 1945-1946 academic year included mechanical engineering, power engineering, polytechnic, mining and metallurgical, chemical and technological, construction, forest engineering and management institutions, institutions of the Ministry of Railways of the USSR and the Ministry of the Navy, and the food industry institutions. Moreover, it is noted that the highest success rate in the 1945-1946 academic year was observed in technical higher education institutions.

The article focuses on increased attention to foreign language training at the legislative level. It is emphasized that foreign languages (German, French, or English) were included in the entrance examinations for engineering and technical specialties. It is highlighted that the lack of educational and methodological support for foreign language training strengthened publishing textbooks and manuals for universities, replenishing libraries with literature in foreign languages, equipping foreign language classrooms in universities, as well as producing educational movies and slide films.

Key words: specialists in engineering and technical specialties; technical higher education institutions of Ukraine; foreign language training; literature in foreign languages; foreign language classrooms.

Дата надходження статті: 11.06.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Рускуліс Л. В.